

A Környezet- és Természetvédő Civil Szervezetek

XXVI. Országos Találkozójának állásfoglalása

a lakossági illegális hulladékégetésről

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2015 áprilisában megjelent tanulmánya szerint a légszennyezés miatti halálozások pénzben kifejezhető költségei Magyarországon elérhetik a GDP 19 százalékát.¹ Ez döntő részben a részecskeszennyezés következménye.² Azokról a rendkívül apró méretű szemcsékről (PM₁₀) van szó, amelyek a fűtés, a közlekedés (mindenekelőtt a dízeljárművek), az ipar, a mezőgazdaság és egyéb emberi tevékenységek következtében kerülnek a levegőbe.

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) 2015 novemberében megjelent jelentése³ szerint Európában több mint 430 000, Magyarországon közel 13 000 ember veszt el idő előtt az életét minden évben a részecskeszennyezés miatt. Ez azonban csak a jéghegy csúcsa, mivel a légszennyezés okozta megbetegedések száma két-három nagyságrenddel nagyobb, mint az elhalálozásoké.

A részecskeszennyezés felelős többek között szív- és érrendszeri, légúti és daganatos megbetegedésekért. A PM₁₀ a gyerekek számára jelenti a legnagyobb kockázatot, hiszen az ő immunrendszerük még kevésbé fejlett. A gyerekek mellett a PM₁₀-szennyezés egészségügyi hatásaira az idősek, a tüdő- és szívbetegék érzékenyek. Már régóta ismert, hogy amennyiben a születés körüli időszakban kerülnek a szervezetbe ezeknek a részecskének egyes összetevői, akkor az a felnőtt korban vezethet súlyos, nemegyszer visszafordíthatatlan betegségekhez.

A vállalkozások számára a megbetegedésekből, munkaidő-kiesésekből származó kárt fokozza, hogy ezek a megbetegedések nem tervezhetőek előre (mint például a szabadságok napjai).

Hazánkban a részecskeszennyezés legfőbb forrása a háztartási tüzelés, ami az elmúlt években különösen aggasztóvá vált, mivel (ismét) nagymértékben elterjedt a szilárd tüzelőanyagok alkalmazása (elsősorban a fáé és a legrosszabb minőségű szénfajtáé, a lignité). Még ennél is sokkal nagyobb veszélyt jelent, hogy széles körben égetnek a háztartásokban – illegálisan – műanyagot és egyéb hulladékokat.

Jelenleg uniós kötelezettségzegési eljárás van folyamatban Magyarország ellen a megengedettnél nagyobb részecskeszennyezés miatt. Ez azt is eredményezheti, hogy hazánkknak több tízmilliárd forint bírságot kell majd fizetnie, ami komoly presztízsveszteséggel járhat országunk részére, és csökkentheti az állam rendelkezésére álló forrásokat is.

A környezetvédő civil szervezetekhez nap mint nap érkeznek a tagjaiktól és más lakosoktól panaszok a fűtés

---

1 Bel- és kültéri légszennyezés miatti halálozás költségei a GDP százalékában országonként, WHO Európai Régió, 2010, http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0008/276956/PR_Economics-Annex_en.pdf?ua=1

Sajtóhír: *Air pollution costs European economies US\$ 1.6 trillion a year in diseases and deaths, new WHO study says*, [http://www.euro.who.int/en/media-centre/sections/press-releases/2015/04/air-pollution-costs-european-economies-us\\$-1.6-trillion-a-year-in-diseases-and-deaths,-new-who-study-says](http://www.euro.who.int/en/media-centre/sections/press-releases/2015/04/air-pollution-costs-european-economies-us$-1.6-trillion-a-year-in-diseases-and-deaths,-new-who-study-says)

2 Életvesztések a 2012-es évre számolva. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség tanulmánya: *Air quality in Europe - 2015 report*, http://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2015/at_download/file

3 Uo.

okozta légszennyezés miatt, első sorban a hulladékok égetése keseríti meg a panaszosok életét. A bálás ruhák, műanyagok, használt autógumik és egyéb hulladékok elégetése a háztartásokban jogellenes tevékenység, amely ellen a járási hivataloknak szigorúan fel kellene lépnie. Sőt a hulladékok engedély nélküli elégetése bűncselekmény (Btk. 248. §) is, amelynek ugyanúgy szigorú következményekkel kellene járnia, mintha valaki fegyverrel vaktában lövöldözne az utcán. A jogellenes hulladékégetésből származó légszennyezés is épp ilyen veszélyes a társadalomra, épp ilyen véletlenszerűen szedi áldozatait, csak kevésbé látványosan és sokkal nagyobb számban. Ennek ellenére jelenleg se a közigazgatási hatóságok, se a rendőrség nem kezeli a probléma súlyának megfelelő komolysággal ezeket az ügyeket (tisztelet a kevés kivételnek). Sok esetben maguk a hatóságok sincsenek tisztában azzal, hogy ez a magatartás mennyire káros és mennyire jogsértő. A panaszokból az is kiderül, hogy az illegális lakossági égetések nem csupán az emberek egy részének nehéz anyagi helyzetéből következnek, hanem sokszor ismerethiányból, nemtörődömségből, felelőtlenégből. Becsléseink szerint ez utóbbiak felelnek a jogellenes égetések mintegy 70 százalékáért, a szegénység pedig „csak” 30 százalékáért.

Ugyanakkor a szegénység sem elfogadható indok a jogellenes cselekmények elkövetésére. A rászorulónak nem a bűncselekmény elkövetését kell elnézni, hanem szociális támogatással enyhíteni a gondjait. Ez utóbbi társadalmilag sokkal kisebb költséggel is jár.

A magyar kormány 2011 októberében intézkedési programot⁴ fogadott el a PM10-szennyezés csökkentésére. A lakosság egészségi állapotának javítása, de gazdaságunk versenyképességének növelése érdekében is jelentősen fel kell gyorsítani a program végrehajtását a lakossági fűtésre, égetésre vonatkozóan. A Levegő Munkacsoport már 2012-ben részletes javaslatcsomagot dolgozott ki az ebből a forrásból eredő szennyezés csökkentésére a Vidékfejlesztési Minisztérium illetékeseivel egyeztetve.⁵ A program végrehajtása önkormányzati cselekvést igényel, ezért az alábbiak végrehajtását sürgetjük:

1. Széles körű felvilágosító kampányt kell folytatni a lakossági égetések káros egészségi, környezeti és gazdasági hatásairól, jogi vonatkozásairól és a lehetséges gyakorlati megoldásokról. (Jelenleg a Földművelésügyi Minisztérium költségvetésében néhány tízmillió forint áll rendelkezésre erre a célra, ami teljességgel elégtelen; legalább évi 3 milliárd forintot kellene fordítani erre a felvilágosító tevékenységre.)

2. Képzésekkel és hatékony belső szabályozással elő kell segíteni, hogy a hatóságok (járási hivatalok, rendőrség, kormányhivatalok környezetvédelmi főosztályai) minden esetben a jogszabályoknak megfelelően, határozottan lépjenek fel az jogszabályokba ütköző lakossági égetésekkel szemben.

3. A tüzelőberendezésben történő jogellenes hulladékégetés miatt indított hatósági eljárásokban –

---

4 1330/2011. (X. 12.) Korm. határozat a kisméretű szálló por (PM10) csökkentés ágazatközi intézkedési programjáról, http://jogszabalykereso.mhk.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=140874.569613

5 Elérhető a Levegő Munkacsoport honlapján:

https://www.levego.hu/sites/default/files/egetes_eredetu_legszennyezes_program_v_1.5.pdf

amennyiben az elkövető nem ismeri el a cselekményt – minden esetben szükség lenne igazságügyi szakértői vizsgálatra. Alkalmazásával egyértelműen bizonyítható, hogy történt-e jogszabálysértés, díja utólag az elkövetőre terhelhető, adók módjára behajtható. Tapasztalataink szerint jelenleg ezt a fajta bizonyítást a hatóságok nem kezdeményezik, a szakértői vizsgálat költségének előlegezése a panaszosra hárul, így az esetek nagy többségében az elkövetők bizonyítottság hiányában mentesülnek a büntetés alól. A 306/2010-es kormányrendeletben kötelezően előírható lenne a hatóság számára ez a bizonyítási eszköz, a költséget így a hatóság előlegezné. Tapasztalataink szerint az esetek 95%-ban a panaszok ugyanis valósak, de az eljárás nem jut el ennek bizonyításáig.

4. Haladéktalanul be kell tiltani a lignit árusítását lakossági célokra, mivel annak háztartásokban történő elégetése – bár jelenleg nem tiltott – szintén rendkívül környezetszennyező, és az elmúlt néhány évben jelentős mértékben elterjedt.⁶ (A Földművelésügyi Minisztérium már elkészítette a vonatkozó rendelet tervezetét. Továbbá a tervezet szerint a tiltás csak ő2017 júliusában lépne életbe. Ez azt jelenti, hogy – az előre hozott vásárlásokat is figyelembe véve – még legalább három évig alkalmazná a lakosság széles körben ezt a rendkívül környezetszennyező és alacsony hatékonyságú tüzelőanyagot.)

5. Haladéktalanul korlátozni kell a vizes (20%-nál magasabb nedvességtartalommal rendelkező) fa árusítását, és be kell tiltani az ingyenes kiosztását a lakosság részére. A vizes fa égetése okozta környezetszennyezés ugyanis többszöröse annak, mint amit a száraz fa elégetése idéz elő.

6. A rászorultak részére biztosítani kell a feltételeket, hogy törvényes módon fűthessenek. (Nem lehet elégszer hangsúlyoznunk, hogy ez nagyságrendekkel kevesebbe kerülne, mint amennyi kárt az jogellenes égetések okoznak.) Jelenleg a 1503/2015. kormányhatározat⁷ alapján 3 milliárd forint értékben szociális tüzelőanyag támogatást biztosít a kormányzat. Ennek összegét legalább háromszorosára szükséges emelni.

A jelenlegi helyzet tarthatatlan, döntéshozói részről határozott fellépést, gyors cselekvést és végrehajtást igényel a települési önkormányzatok és a környezetvédő civil szervezetek bevonásával.

Óriszentpéter, 2016. május 1.

---

6 Ld. Lignitárusítással az egészségünkre tör a Mátrai Erőmű, <https://www.levego.hu/kapcsolodo-anyagok/lignitarusitassal-az-egeszsegunkre-tor-a-matrai-eromu>

7 1503/2015. (VII. 23.) Korm. határozat a helyi önkormányzatok szociális célú tüzelőanyag vásárláshoz kapcsolódó kiegészítő támogatása érdekében a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetén belüli előirányzat-átcsoportosításról, http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=176884.296703